Број 229. У Новом Саду, у понедељак 17. октобра 1905. Година XL.

„Застава“ из ази сваки дан два пута, а недељом, свецем и д: зима иза недеље и свеца једаред.

Пена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. за четврт године 7 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засеб шаље: месечно 2 кр. 98 п на четврт године 8 круна 75 пот.
За остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од почетка цена је: за целу годину 2 круне, на целу годину 4 круне а за стране земље годишње 6 круна.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

(Вечерњи лист.)

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање „Рада“ деоничарског друштва у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јована Т. Чавића,

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Владин програм.

Министар-председник Фејервари изнео је пред једном депутацијом програм данашње владе. Тај ће програм изнети пред сабор, па ако га саборска већина не прими, онда ће краљ распустити сабор и наредити нове изборе. Листови већ јављају да је нова влада спремила за тај случај 14 милијона круна — на паприкаш и по 180 патрона за жандаре.

Сабор неће примити програм нове владе. Тај је програм неискрен И што једном руком даје, другом узима. Министар-председник Фејервари био је и до сад годинама министар; његови другови били су и до сад чланови владине странке, па нису се ни сетили на ово, чиме сада хоће к себи да домаме бираче. Има доста тачака и из радикалног економског програма, но те данашња влада никад извести неће Сотона и кад узме еванђеље у руке, не може нико паметан очекивати, да ће се он тога држати

Што се тиче нас Срба, програм данашње владе хоће у свему да нас пригњечи, у свему је против нас. Изгледа да је оно против немађарских народа Банфи градио и да ће он доћи да то изврши.

Ми смо ниже поред сваке главне тачке владина програма рекли по коју кратку примедбу. Ко год прочита то, биће брзо на чисто. А разуме се да ћемо још чешће говорити о овој ствари.

Краљева воља

У уводу програма говори министар-председник Фејервари о уставним питањима. Али му је све што каже страшно неуставно. Он каже: Краљ има права, да не одобри какав законски предлог, који му се поднесе на потврду Али кад то сме, онда сме да бира владу, која ће доносити у сабору онакве предлоге, које ће краљ моћи потврдити. Но из тог излази да не мора доћи на владу ни већина Краљ је све, сабор ништа; устав парче хартије. Но напослетку ипак вели министар председник, да ће поднети свој програм сабору. Ако га сабор прими, добро, ако не, распустиће сабор и расписаће нове изборе.

Нов изборни закон.

Министар-председник изјавио је, да на челу његовог програма стоји нов изборни закон.

Но пре свега критикује данашњи изборни закон. Он рече: Код нас данас има неко бирачко право, ко плаћа 60 потура, а неко нема бирачко право, ко плаћа 119 круна. Па због тога и долазе такви посланици у сабор, који се не бриву за народно благостање, него траће време у бесплодним државноправним препиркама.

У Угарској имамо 13 милијона становника, који живе од земљорадње Али од отих су 10 милијона пролетари, сиротиња, који немају ништа. Дошло је дотле, да се по 300 хиљада становника селе годишње из Угарске, а у чисто мађарским породицама бегају од деце и неће да имају више деце од једно-двоје. Сабор не види сав тај јад, невољу, већ тера опструкцију или разлаже државноправне теорије.

Тамо где већина држављана нема бирачка права, тамо сабор не може да схвати вољу и потребе народа И зато је напослетку у Угарској и дошло дотле, докле сад

Свакоме се морају дозволити политичка права, ко год врши своју дужност, и зато је влада на челу свог програма ставила: опште, тајно непосредно гласање и то гласање по општинама, али ће се при том обавриво имати на уму државни и национални интереси.

За тим говори програм о Енглеској и тамо негде, где је реч о енглеском изборном праву, вели министар да ће само онај имати право гласа, ко је навршио 24. годину и ко уме читати и писати

Дакле је на крају избио клин из вреће. Министар декламује о сиротињи о неправди, како не треба никог искључити из права, ко год мора да врши дужност, а кад тамо, а он ради против оног што говори, хоће да има само онај право гласа, ко зна читати и писати. То је знате због нас, због немађарских народа. А зар може бити напретка усред неправде? Министар још доказује у свом програму, како је Енглеска тек онда пошла напред, када је упеторостручила број својих бирача А министар вели, да ће се број бирача код нас само утростручити. С тим министар хоће да задобије и оне, који су против општег тајног гласања. Каже им: па није тако страшно како би могло бити.

Иначе то значи једно говорити, друго творити. Јер оно, што назива министар општим гласањем није то ни изблизу. То је само нова неправда. Да Мађари добију саразмерно више бирача но сад, а ми мање но сад.

Војни програм.

Министар-председник износи у војном програму, да се у официрским школама уче многи предмети на мађарском језику и да ће полако сви официри из Угарске бити премештени код угарских пукова. Увешће се у војсци нови знаци, који воде рачуна о Угарској и увешће се двогодишња служба. Што се тиче обуке и школе код простих војника, то ће се у Угарској сви регрути обучавати на мађарском језику, па ма им и не био мађарски језик матерњи језик, само ако знају мађарски. Но програм нове владе осигурава да ће сви чланови немађарских народа знати мађарски, те ће се у скором времену у свој Угарској обучавати регрути само на мађарском језику.

Даклем — хоће да нас мађаре у школи и у војсци.

Економски програм.

Влада жели, да наш економски односај према Аустрији остане као и до сад, све до 1917. године. А после како нађемо за добро. Но ако би хтели да се оцепимо од Аустрије ђумручки и да оснујемо самосталан ђумрук, треба за тај случај све припремити, да немамо отуда штете.

Због тога треба подићи земљорадњу, јер ми не производимо доста, и што производимо, то је скупо. А треба у свези с тим подићи и земљорадничку индустрију.

ПОДЛИСТАК.

ЗБОГ ПЕТЛА.

— J. Vrhlicky. —

У својој старој наслоњачи, чија кожна превлака беше некад црна, а сад већ избелила, седео је управник добара господин Христијан Таубе, загњуривши свој црвени нос, кога кошљане наочаре красише, у пожутеле артије које пред њим на столу лежаху. Господин управник је личио пауку!

Пред црном оградом старинског писаћег стола стајао је у одмереној даљини властелински пандур. Стајао је ту по војнички, исправљен, са састављеним петама а рукама отпуштеним низ изношени капут.

Господин управник не нађе за вредно ни главе да дигне. Напослетку поче да се искашљава и проговори отегнутим, озбиљним, чак строгим гласом.

»Те Цигане не смеш овде трпети! Јеси ли разумео?«

Пандур стајаше непомично и ћуташе.

»Је си ли Турчин? Цигане не смеш овде трпети понављам ја, претерај их преко границе! Чујеш ли?«

Пандур се не помаче.

»Та даћу те избатинати!« викну управник гневан на пандура, који је као какав кип стајао.

»Како хоће Ваша милост,« рече пандур, »како хоће, али Цигани остају овде.«

»Остају овде, па и против моје воље!« букну управник, »гледај ти само! А знаш ли ти с ким говориш?«

»Цигани остају овде« понови пандур мирно, »Њена преузвишеност, племенита кнегиња тако су изволели заповедити. Њена преузвишеност хоће једном новорођеном циганчету сама да кумује. Стога морају Цигани овде да остану.«

»Ти си луд, чујеш ли!« дрекну управник.

»Никако, то је воља преузвишене госпође кнегиње.«

»Па ти мислиш, да ћу ја тако шта веровати? Ја? Вараш се јако! Одмах идем у двор, па ћу да говорим са Њеном преузвишеношћу. То би било лепо! Њена преузвишеност па кума таком измету! Где је он само то чуо? Ја сам те, пандуру, држао паметнијим, али видим, да си цепаница!«

»Цепаница« остаде мирно на свом месту. Управник беше ван себе од гнева и беса! Бљао је по дуванџари, удари песницом о сто, разбацa све артије, скочи најзад, па дрекну на пандура:

»Уверићу се! Разумеш ли? Хоћу да се уверим, па не буде ли тако, то нека ти се Бог смилује! Чујеш ли? А сад — марш!«

* * *

У дивном, по кинески удешеном салону, у оном, из ког беше врло леп изглед на властелинске вртове, сећаше једно суморно магловито новембарско по подне мало друштво.

Кнез сећаше крај прозора, пушећи мирисаву Хавану, не обраћајући пажње говору, који се око стола водио. Друштво беше мало шарено: Врховни надзорник добара Тауш, омален, понизан човечуљак; свештеник Ремер, са широким, увек насмејаним лицем; скромни учитељ и кантор Швалбе, који се непрестано клањао и извињавао, не знајући ни сам зашто; надшумар Фукс, ком је очигледно било дуго време, пошто би радо играо свој омиљени тарок, што на жалост без више иницијативе не беше могуће. Кнез је очигледно цело друштво омаловажавао — он звиждаше, док су други говорили, неку песму, гледајући са свим равнодушно кроз прозор напоље у маглом обвијене вртове.

Кнегиња је сама као домаћица нудила чајем.

Реч је баш имао господин свештеник.

»Преузвишеност не могу никако ни појмити, како ти Цигани чврсто верују у Бога. Од јуче имам са свим друкчије назоре и мисли о њима, него до сада.«

Шта Вам се десило, господин свештениче?« запита кнегиња.

»У очи свих светих дође ми један Циганин те без речи положи на мој сто форинту. Шта ћеш?« запитам га доста оштро. — »То је за помен, пречасни господине; та сутра су сви свети.« То ме потресе. »Задржи само ти ту форинту«, рекох му »теби ће она више требати него мени — а твоје мртве ћу сутра при заједничком помену споменути. Иди с Богом! —

Дакле до 1917. године да останемо безусловно везани за ђумручку заједницу с Аустријом. А после — да видимо и да се спремамо. Као да ће Аустрија за то време нашег спремања седети скрштених руку. Спремиће нам она још више црног комађа но ми њој.

Но чега има још у програму? Министар хоће, да се створе државни новчани заводи, који ће великим и малим земљорадницима дати јефтина зајма, како би своје скупе зајмове могли заменити са јефтинима.

Даље хоће влада да се државна добра парцелирају и даду сиротињи под повољним условима на дугогодишњу отплату. И хоће влада да се добра јавних фундација издаду за дуги низ година на зајам сиротим људима.

Хоће влада да развија индустрију, реформира занате и да у том правцу и са законом и са новчаним средствима пружа у помоћ Хоће да регулише реке да буду пловне, хоће да подиже канале и т. д и т. д. а при свем том да — штеди.

Но значајно је ово: Влада изриче, да ће је при својој економској политици руководити национални правац. То значи мађарски правац. И на почетку и на крају вели: Пре свега стојимо на националном темељу Шта значи то национални темељ, знамо.

И видели смо, где је влада стварала међу нами мађарске насеобине због тог националног темеља, па су те насеобине пропале, а и нами је погоршано.

Тешко оној економској политици, која се брине о помађаривању на првом месту.

Обећања свима и свакоме.

Владин програм обећава свима и свакоме. Хоће да измене обртни закон и да уведе под морање и опет цехове Хоће да уреди одношаје трговачких спомоћника и приватних чиновника Хоће да заштити раднике Да заштити од рада децу а да осигура раднике за случај болести, несреће и старости. Хоће да створи болнице за раднике, да уреди питање о заложницама радничким становима по великим варошима и све то на народној (мађарској) и демократској основи. Хоће да држава узме у своје руке санитет, хоће бесплатну обавезну наставу, измену трговачког закона, измену закона о приватном праву, хоће да заштити сиротињу од екзекуције, хоће да пооштри закон против каматара и да уведе прогресивну порезу, хоће да повиси плату општинским, жупанијским, државним чиновницима, нарочито учитељима, хоће да подигне престоницу и да јој помогне из данашњег тешког положаја

Али, али, али...

Све хоће влада да дигне, поправи, свуда да помогне. Али је на крају — искрена. Она вели: Да се све то изведе, стаће то државу много новаца Но и ако ми све то држимо за врло потребно, ипак смо дужни имати стално пред очима одговорност и наше државне финансије и не смемо дозволити да се наш државни кредит пољуља.

Дакле све хоће влада да учини, сваком да даде, али да не кошта. Не сме разорити државне финансије И кад навале питати шта је с овим обећањем, а шта с оним влада ће се позвати на ону тачку свог програма, у којој је обећала да неће и не сме порушити државне финансије. — Бар смо на чисто.

Помађаривање школа.

Владин програм истиче међу најглавнијим задаћама, да настава мађарског језика мора бити од успеха у народним школама. (То је оно да свако дете мора научити.) Да ли мисли влада да уведе предавања на мађарском језику у свима основним школама као у државним, то не вели. Али мирише на то, јер учитељима обриче, да ће им стање радикално поправити.

Уједно вели да ће учитељске школе свију врста изједначити, подићи ће их на велику висину, а увешће опште државне испите за учитељске приправнике. Значи, наши ће приправници морати толико знати мађарски, колико и они са мађарских препарандија. И државни испитивачи оспособљаваће наше приправнике за учитеље

А где је онда автономија? Где су наши професори на учитељским школама, где је наша испитна комисија. Наше би школе изгубиле сав свој народни карактер. То би постале мађарске школе, које ми издржавамо

Црквене автономије.

Влада жели да на основу XX зак. чл. од 1848. год. све признате вероисповести имају потпуно једнака права у својој црквеној автономији. Обриче протестантима, да ће увести све онако, како они желе, обриче католицима, а о нашој и румунској народној цркви нема ни спомена.

За нас ће важити и ту оно — али. Јер стоји о равноправности и извршењу XX. зак чл. од 1848. године, али ће узети у обзир „нарочите околности и законити развитак автономије“.

Знамо наше околности и како се развијала наша народно-црквена автомија. Узимали су нам све и нису нам ништа поштовали. То је наш — развитак.

Хрватска и Славонија.

Владин програм говори о томе, да ће на најљубазнији начин штитити интересе Хрватске и Славоније и да ће наћи јачу основу за државноправни однос. То може значити све, па и то, да ће Хрватску и Славонију још јаче везати у сваком погледу.

Чега има још?

Има још у владином програму да ће држава узети у своје руке жупанијску администрацију. Хоће и даље да негује везе тројног савеза и да стоји чврсто на темељу поравнања с Аустријом. И кад све то буде свануће нова зора у свој својој чистоти.

Нами се тако чини, да овај сутон, из кога мисли влада, да ће сванути зора, то није наго ештај зоре, него је то вечерњи сутон, после кога треба да дође црна ноћ.

Политички преглед.

Изгреди у Русији. — Све вести, које стижу из Русије наговешћују, да ће сваког часа букнути општа революција. Данас штрајкују не само жељезничари, радници апотекари, банкарски чиновници и други, већ се штрајку прикључују и сами државни чиновници. Официри чак иду на зборове, на којима се држе револционарни говори, а у врло многим местима траже жандари и полиција, да их отпусте из службе. У Петрограду, Москви и многим другим варошима држе се непрестано зборови. Војска и полиција поселе су улице и важнија места. У Петрограду су решили незадовољници да не отпочну проливање крви, али по сваку цену да изгладне варош, двор и т. д У Петрограду који је потпуно одсечен од света као и Москва, поскупила је рана већ за 80 постотака. Немају хране већ и за војску, а за дан два нестаће хране и за болеснике Затворене су и апотеке а не излазе ни листови, јер штрајкују и штампари. Револуционарни покрет све јаче расте и изгледа да се силом неда више угушити. У Москви и другим варошима, сложиле су се све политичке странке и основале су потпуно независне власти од двора и министарства. Трепов главни управник поднео је оставку, а цар је усвојио Витеов програм и дао му је безусловну диктаторску моћ. Шта ће Вите учинити не зна се но опште је уверење, да ће за дан два бити проглашена уставност. То је и једини излаз да се спречи крвава страшна револуција. И влада руска као да је увидела то, јер војска и жандармерија од два дана овамо врло је млака

Порта против сила. Турски двор и турска вдада, не попуштају никако у погледу финансијске контроле у Мађедонији. Порта је пре 8 дана одлучно тражила, да велике силе опозову све своје финансијске изасланике, који су стигли већ у Мађедонију и неће да зна ништа о икакву њихову мешању и утицају у мађедонске финансијалне ствари. Одлучно изјављује, да је то искључиво право паша и да порта не да да јој се то право крњи. Заступници великих сила решили су тада, да сви скупа затраже заједничке аудијенцију код султана и да му изнесу последице, које би отуда настати могле. Но турски министар спољних послова изјавио им је, да не може предложити султану ту заједничку аудијенцију. Сваки од њих може тражити да буде примљен од султана по сепце. Шта ће сад урадити заступници великих сила односно саме те силе, не зна се У листовима већ се прети са флотом демонстрацијом пред Смирном или Солуном. — Опште је уверење, да је порта упорна томе из нарочитих разлога и да не верује у ту заједничку акцију сила, иначе би одмах попустила. — Разривени односи међу силама, трења међу њима и изгреди у Русији то је храбри у том њеном држању. Има ли право, видеће се ускоро.

ДОПИСИ.

В. Бечкерек. Код нас је 9. (22.) Октобра о. г. одржан био збор, који је био сазвао г. Ђура Страјић прота у име овдашњег нашег свештенства. У позиву је истакнут био као предмет саветовања: „утврђење прадедовске нам св. православне вере у народу нашем“. Збор је био јако посећен

»Не, не!« опираше се Циганин. »Пречасни господин би могао заборавити, а ја желим, да Ви помен учините!« Он остави форинту па отрча. Крај најбоље воље не могох му вратити форинте те тако морадох одржати помен«, заврши свештеник, срчући свој чај.

»И ја мислим, да Цигани нису рђави људи«, тихо примети учитељ.

»Али су ипак у шуми сувишни и ми их не гледамо тамо радо«, упаде надшумар учитељу у реч, »где они доспу, остављају за собом остатке своје ватре па чак и рђавије успомене.«

»Молим Вас, шта се може против тога учинити?« рече надзорник Тауш, »десет их пута истерајте, они ће се ипак вратити; боље је и не обраћати пажње на њих, јер данас су овде сутра онде.«

»Господин надзорник има право,« примети кнегиња, љуљкајући се на отоману и срчући свој чај, »он има потпуно право, ја признајем да озбиљно симпатишем тим јадницима, па изјављујем да ћу кумовати новорођеном циганчету — —«

«Господин управник Таубе,« пријави ливрејисани слуга.

Господин Таубе уђе поклонивши се дубоко. Нико се није бринуо за њега, он стајаше понизно код врата, а кнегиња је међутим даље говорила:

»Циганчету које је јуче света угледало.“

»Племенито дело, Преузвишености,« рече дирнут свештеник,

»Биће бар свечаност,« примети иронично надшумар.

Кнез је добовао равнодушно прстима по окну од прозора.

Управник стајаше непрестано с нагнутим горњим телом крај врата.

„Ах, наш господин управник!« поздрави га кнегиња.

»Преузвишености« — промуца управник.

»О, молим, седите само! Знате ли, да ћемо сутра имати свечаност, биће крштење једног Циганчета, коме ћу ја кумовати — не можете појмити, како се томе радујем«

»Заиста чудновата мисао Ваша Преузвишености, али кад Преузвишеност хоће —«

»Господин управник није пријатељ Циганима,« примети заједљиво свештеник.

»Ја се слажем са господином управником,« рече надшумар, »ми посматрамо ствар хладније.«

»То не чини ништа, то не чини ништа,« рече доброћудно надзорник »ако се Преузвишености, мишљења и разилазе.«

»Изравнаћемо их при тароку, зар не господин надшумару,« рече с осмехом кнегиња.

»О, изврсно, Преузвишености, заиста, заиста,« кликну надшумар, »та и Цигани су људи.«

»Дабоме, али тарока не играју,« зачу се од прозора кнежев ироничан глас.

»А како се зове срећни отац?« запита по кратком ћутању надзорник.

»Зову га Миша, одврати свештеник; »а дете ће добити свакако по куми име Марија Евгенија.....«

Разговор се стиша мало по мало у току игре.

(Свршиће се.)

јер су многи дошли нарочито због истакнутог предмета, да чују шта је у ствари? За председника је био изабран г. Ђура Страјић и за подпредседнике г. Др. Младен Панић и г. Жарко Стакић парох. Г. Страјић је са врло лепим, китњастим говором поздравио присутне па опртавши лепоту вере наше — сеавио је на срце свима, да буду чврсти и постојани у вери по примеру наших старих. За тим је реферисао о ствари г. Стакић и изнео: како већ од 17 година овамо у нашој вароши међу Србима рови и мути овдашњи калвински поп Салаји и рад на томе, да нашем народу — поглавито сиротињи — пољуља сталност у вери православној и преведе у крило своје цркве.

За ту цел има Салаји и своје агенте преко којих је мутио и мути међу Србима Но данас је — вели — изнашао са свим нов начин којим мисли наше људе ловити. Данас је под покровитељством неког женског добротворног друштва, којем је друштву председница његова жена, узет један локал за отварање неке „народне касине“ и то на т. зв. „житној пијаци“ где се наша сиротиња највише скупља. У тој „касини“ ће се бесплатно давати теј и пиће од воћа. Ту ће бити смештена књижница за народ и држаће се редовна предавања, за која предавања је већ узет један способан члан из Београда. „Касина“ ће се преко зиме грејати те ће сваки моћи тамо у топлом седети, пити теј, читати књиге и слушати предавања. Осим тога ће чланови неки тог друштва посећивати до 20—30 породица по кућама.

По свршеном реферисању је г. Стакић упозорио све, да имамо увек пред очима нашу свету православну веру и да се добро чувамо од замке која нам је тако вешто замештена.

У истој ствари говорило је више њих и по том је изабран један шири одбор који ће овдашњем нашем свештенству помоћи, да се наш народ од замештене замке сачува.

Ми, познавајући наш народ не верујемо, да ће икоји хтети напустити своју православну веру и отићи у бункоше (калвине) али ипак потребно је да смо на опрезу, јер оно што нам изгледа да је немогуће, лако може да буде сутра могуће.

Радујемо се што видимо, да се и наше свештенство покренуло на рад и што је и оно увидело једва једном да је потребно да промотри кретање пашег народа, да потражи те непозване апостоле Христове науке који чепркају и муте по народу нашем, да народ наш заведу а од св. православља откину.

Ми се радујемо — али и зебемо, да не остане нашег свештенства цео тај рад на томе што је збор одржан. Бојимо се, да не прођу нових 17 година у нераду када ће тада бити и поред најбоље воље доцкан и „тешко ђеваб дати кавзи.“

С тога позивамо све чланове који су у одбор ушли, да упозоре наше свештенство, да је од збора већ прошло 8 дана а оно до данас ни претом макло није у овој ствари и ако врло добро зна, да се већ сада **првог католичког новембра** та „**касина**“ **отвара**.

Одлагању места више нема јер „на торињу дванајест искуцава.“

Желимо сретан успех!

А—ић.

Вести из места и са стране.

Рђав знак.

Читамо у будимпештанским листовима: У суботу када је министар-председник Фејервари полазио из свог стана, спотакне се преко сабље, падне и угрува се на више места. Лечник му нареди, да мора дуже времена употребљавати облоге. Ради тога држало се, да Фејервари неће моћи примити ни изасланство будимпештанског II. округа, те је био поручио министру Лањију, да га том приликом он заступи. До после подне Фејервари се ипак толико опоравио, да је могао да прими изасланство и да прочита свој програм, којим мисли да усрећи Угарску.

Демонстрације на бечком свеучилишту.

Пре неки дан су Немци ђаци на бечком свеучилишту демонстровали против професова историје уметности, Чеха, Дворжака, а јуче су пак против свеучилишног ректора др. Филиповића. Већ у 10 сати пре подне скупило се на свеучилишту више стотина ђака, који су се непрестано дерали: „Пфуј ректор!“ Певали су и немачке народне песме. У околини свеучилишта било је много полицаја. Тек око 12 сати наступио је мир.

Избор трећине скупштинара у Сомбору.

Пишу нам из Сомбора: У суботу је обављен избор једне трећине чланова црквене скупштине. Избор је текао мирно и у највећем реду. Радикална листа није имала против листе, те су у скупштину изабрани једногласно чланови наше странке.

Четовање у Маћедонији.

„Франкфуртске Новине“ имају ову вест из Београда: — Између српске чете Глигора Соколовића и једне бугарске чете дошла је до врло крвавог сукоба у близини Прилипа, у Маћедонији. Бугари су изгубили 14 људи, а Срби 4 човека. — После ове борбе Глигорија је гонило једно оделење турске војске, али му је пошло за руком да без губитка умакне.

Како је у Америци.

Читамо у америчкој „Српској Стражи“: „Из Колона, мјеста у малој републици Панами, кроз коју се копа чувени панамски канал, који ће свезати Атлански и Пацифички океан, долазе жалосни гласови о свирепом поступању с радницима врбованим за рад око канала Раднике обично преваром лове за Паваму, гдје нико ни за живу главу својевољно неће поћи, знајући за убитачни климат и вјечиту жуту грозницу. Тако је било и с несретницима Црницима с француских острва Мартиника, који су се одмах на броду „Верзе“ поб нили, чим су дошли у Панаму и одбили да се искрцавају. Полиција панамска батинама је тукла раднике, присиљавајући их на искрцавање, а доцније је потпомогла и каналска полиција. До педесет радника скочило је у море да се пливањем спасу, али капетан им је пружио чамце и напокон већину од њих похвата.

Напосљетку Црнци тучени и мучени глађу увидјеше, да им је сваки отпор узалудан и помирише се са судбом. Изишли су на копно, гдје су их нахранили гладне и одмах отпремили треном за Корозал, гдје ће бити упослени у радове око канала. Тако су сад предати на милост жарког климата, отровних инсеката и жуте грознице, која животе пустоши као страшна чума. Још траје ропство, још треба крви пролити.

Како чујемо и по који несретни Србин преварио се и отишао у Панаму — у очигледну смрт. Наши земљаци нек добро запамте име „Панама“ и нек се чувају од агената, који би их могли наговорити, да иду тамо у тај људски пакао.

Привредни покрет на Приморју.

У Далмацији је основан Савез Српских Привредних Задруга на Приморју. Чланови тог савеза за сад су ови: Земљорадничке задруге у Ораховцу, Ђеврскама, Главатичићу, Пријерадима, Мокринама, Кистањима, Кумбор-Ђеновићу, Каменом, Камеларима, Главатима, Градишту, Книнском Пољу и манастиру Праскавици; а уз то још „Српска Штедионица у Дубровнику, Српска Бекешка штедионица у Котору, Српска кредитна задруга у Книну, Српска Штедионица у Задру и Српска кредитна задруга у Ерцег-Новом.

Земљорадничке задруге су основане са неограниченим јемством, а новчани заводи с ограниченим. Но и једне и друге баве се за сад само кредитним пословима.

Савезу је ова сврха: 1. Да врши над задругама што су у Савезу надзор према закону; 2. да води бригу о заједничком чувању интереса задруга у Савезу; 3 да одржава пословне везе везе, између задруга што су у Савезу и између Савеза и појединих задруга

Савез је основан на акције од по 50 круна, а сваки члан Савеза — задруге — дужан је да упише онолико удеоница, колико има стотина задругара.

У Савез могу ступити само српске задруге, које раде свој писмени посао ћирилицом. Иначе су правила овог савеза слична правилима других таквих савеза; па и правилима нашег земљорадничког Савеза. Седиште Савеза и управе је у Дубровнику.

У управи су ови познати српски родољуби: Председник Матија Шарић, секретар Др. Рудолф Сарделић, чланови: Никола Бабић, Др. Антун Пуљези и Мићо Милишић.

Честитамо и желимо најбољи успех браћи на Српском Приморју.

„Жена као лечник“.

Тако се зове књига на чешком језику, која је као чешки листови јављају штампана и растурена у 200 хиљада примерака. У књизи су лепо описана упутства, како ће жена помоћи себи и другима у кући у случајевима болести.

Препредени крадљивци.

Како све лукавство употребљавају лопови, показује и овај случај, што се догодио у Паризу. Нека имућна удовица добије једног дана брзојав, да отпутује одмах у Нормандију, да посети свога нећака. Удовица одмах отпутује, бојећи се да јој рођак није болестан. Тај дан дође у удовичину кућу један угледан господин, каже млађима да је неки други рођак удовичин, па кад чује, да је удовица отпутовала, замоли да му приме ма само његов путни ковчег, док он не нађе себи стан. Челад унесе с кола му ковчег, који је био врло тежак и метне га у удовичину собу. Сутра дан рођак дође по свој ковчег и однесе га. Кад се тај дан по подне удовица вратила, каже, да је брзојав био лажан, којим су је звали у Нормандију. Но код куће дочекало је исто изненађење. У ковчегу, који је пренећио у њеном стану извесно је морао бити лопов, који је из удовичина стана покупио драгоцености у вредности од 50 хиљада франака. Полиција трага за овим препреденим лоповима

Брзојави „Застави“.

Стигли 16. октобра.

Криза.

Будимпешта. У Сегедину рекао је Банфи, да он осуђује програм Фејерваријев. Окривљује владу, да хоће да скрене пажњу са народних захтева.

Будимпешта. На данашњој конференцији либералне странке предложиће Тиса, да странка ступи у опозицију против владе. Држи се, да ће 20 посланика иступити из странке.

Немири у Русији.

Москва. Расположење је јако раздражено. Око свеучилишта подигнуте су барикаде.

Харков Устанак је престао, само још железничари страјкују. Трговине су отворене.

Ревал. Пошто је војска повучена, а заробљени пуштени, наступио је опет мир.

Кијево. Козаци нису хтели да пуцају на светину. Позатварани су.

Одеса. Хиљаде радника подигле су барикаде. Козаци су пуцали на њих. Петоро је убијено. Остале трупе нису хтеле да пуцају на свет.

Лоц. Приликом једне преметачине нашли су три бомбе. Домаћин је пуцао на полицију.

Петроград. Телеграфска служба обустављена варошка. Варошка Дума под полицијским назором одржала седницу. Депутација радника тражила да се створи милиција да би очувала ред и мир. У одељењима морнара букнула побуна. Јуче је председник адвокатског удружења молио 3 официра да се прикључе покрету.

Варшава. Жељезнички радници одбили су да се врате на посао пре него што им ослободе затворене делегирце у Петрограду.

Петроград. Новине нису изашле.

Лопковиц стављен у мир.

Беч. Заповедник будимпештанског војног кора, Лопковиц, на своју молбу стављен је у мир. Лопковиц је добио од владара ручно писмо врло топле садржине.

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 28. октобра 1905. г. — Оригинални недељни извештај будимпештанске филијале Српске Банке са будимпештанске житне и продукте берзе.

Време: Прошле недеље било је јаке зиме, кише и на многим местима у земљи и снега. Земљорадници наши имају пуно повода, да са временом буду незадовољни, јер на пољу има још доста да се посршава.

Жито у иностранству: У иностранству је време такођер хладно и кишовито; на страним пијацама је прошле недеље посао био необично жив, које због неповољног времена, које на немире у Русији. — Жито код нас: Понуда је током целе недеље била ограничена и млине, које с почетка не хтедоше захтевима нудиоца удовољити, попустише доцније и под утицајем чврстога термина, неугодних вести из Русије и знатног напредовања цена у иноземству. Данас се пшеница са 50—55 потура плаћа скупље но прошле недеље.

Раж 13·30 до 13·60. — Јечам 13·75 до 14·25. — Зоб услед рапидног скакања зоб је плаћана са 50 потура вишом ценом. — Нови кукуруз плаћан је по 14·— до 14·20. Српски кукуруз, који је прошле недеље још по 11·05 продаван, пласиран је ове недеље по 12·05 паритет Београд. — Нова банатска репица 22·50, а купусара 23·50. — Ситна проја 12·— до 13·50. — Ланено семе 23·50 до 25·—. — Кудељно семе — руско — 28 до 30. — Црвена детелина — нова роба — 100 до 120, а луцерна — нова роба — 80 до 100. — Нови пасуљ: бели аљ штације 20 до 22, а шарени 15·— до 16·50. — Мак 48 до 52. — Мувар 16 до 18.

Све се цене разумевају за 100 кила робе у крунској вредности.

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

К. М. МИРКОВА

у Вел. Кикинди

потребује два добра помоћника, који говоре српски, немачки, мађарски и романски. Првенство имају добре детајлисте. Ступање одмах. 1147 1—3

Ман. фактурна трговина

С. С. Николајевића

у Голубинци

треба једног **старијег помоћника,** који је вешт продавац. Плата поред коста и стана **800 круна**, а место може одма наступити 1144 1—2

Пригодан куп!

Посјед од

200 рали оранице прве врсте,

те **шест рали винограда,** на лепом станбеном зградом и солидним **господарственим зградама**, воћњом и парком, **који носи годишњих 6000 круна** удаљен пет километара од овећега места са **жељезничком постајом,**

у Славонији продаје се за

130 хиљада круна

уз повољне увјете.

На упите одговара

Хрватско-славонска банка за парцелацију и колонизацију д. д.,

1142 1—3 **Загреб.**

ШЉИВОВИЦЕ

ЧИСТЕ СРЕМСКЕ

Имадем старе лањске до **800 хекта** на продају, а тако исто и нове шљивовице већу количину, па стога она г. г. трговци, хотелијери и гостионичари, који требају добре и чисте шљивовице нека се изволе на мене обратити, где ће једино добро и солидно послужени бити. Цене као и мустре шаљем на захтевање франко и бадава.

ДУШАН ТОДОРИЋ

1135 2—30 пециво сремске шљивовице

Стара Пазова (Срем).

ГАЛАНТЕРИЈСКЕ И КРАТКЕ РОБЕ

ТРГОВИНА

Јосифа Марковића

у СТАРОМ БЕЧЕЈУ

потребује једног **ДОБРОГ ПОМОЋНИКА** самосталног продавца са фикс-платом 80 до 100 круна, а одмах може ступити. — У оферту има се навести досадање деловање и захтевање плате. 1139 2—2

ИМАЊЕ на ПРОДАЈУ.

Продаје се у **ЛЕДИНЦИ** једно имање, које се састоји из винограда, шљивика, ливадама и лепим воћем засађено. У селу Лединци је лепа кућа и сва опрема, која је потребна за виноградарство. Виногради леже на **каменичком и лединачком друму** За ближа извешћа треба се обратити на власника

МИТУ КАЋАНСКОГ

1134 2—3 **у Сентомашу.**

Свршен, практичан, вредан, поштен

Србин економ

са добрим сведочбама тражи место за испана или тому слично, 30 г. стар, ожењен без деце, свакој економској струци, као: обрађивању шећерној репи, дувану и др. гајењу и гојењу марве, вођењу економски књига подпуно стручан, говори, пише српски, мађарски и нешто немачки Атреса: „Econom“. Poste restante **Jaksic** (Slavonia). 1401 2 2

● ВЕЛИКИ ИЗБОР ТУЧАНОГ и ЕМАЈЛНОГ ПОСУЋА. ●

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ ШЕЋЕРА И БРАШНА.

ТРГОВИНА

ЂОРЂА МЕДАКОВИЋА

у Шиду

препоручује своје велико стовариште гвожђа, фуруна тучаних плехани и шпорета, све врсте алата и окова, шећера, каве, пиринча, сочива грашка, бадема, сирупа и фина зејтина итд. Исто тако препоручујем велико стовариште стакла у таблама, сваке врсте памука, фула империјала, хараза, Јегеровог фула, вунице, вигоније, дуксера, шалева, чарапа, рукавица, свилених и вунених пантљика, бортне, чипке и дугмета сваке врсте, кишобрана и т. д.

Цене утврђене.

С поштовањем

1115 4—5 **ЂОРЂЕ МЕДАКОВИЋ**

Велико стовариште памука, фула и дуксера.

● ● Ц. и Кр. ПРОДАЈА БАРУТА ● ●

ОСОБИТА СРЕЋА КОД ТЕРЕКА!

НЕДОСТИЖИМА

је срећа, која нашој главној колектури наклоњена. Већ више од 21 милион круна добитка за кратко време смо вашим поштованим муштеријама исплатили; између ових и

ДОБИТА и то:

највећа премија од 600.000 К
највећи добитак од 400.000 К

4 добитка по 100.000 К., 3 по 90.000 К, 2 по 80.000 К., 3 по 70.000 К., 3 по 60.000 К, више добитака по 50.000, 40.000, 30.000, 25.000, 20.000 15.000, а осим ових још небројених великих добитака по К 10.000, 5000, 2000, 1000, 500 и т. д.

Ми препоручујемо дакле да **суделујете** код ове **најпробитачније** лутрије на свету и да поручите код нас једну срећку.

У наступајућој 17 ур. кр. класној лутрији опет ће се од

110.000 срећака **55.000** новчаних добитака 1056 3—8

вући и то у укупној великој своти од **4 милиона 459.000 круна.**

Bestellen Sie die bei Ihrem Namen stehende Glücksnummer!

Viel Geld verschönert das Leben! Vielleicht überrascht der Mann die Frau oder die Frau den Mann durch Ankauf der neben den Namen stehenden Nummer mit einem Hauptgewinn! Der Zufall spielt im Leben eine grosse Rolle und kann es gerade ein Zufall sein in der neben dem betreffenden Namen stehenden Nummer das Loos getroffen zu haben, welches einen grossen Gewinn erhält.

Adám, Adél	12108	Dezső, Erzsébet	65875	Iván, Jolán	2398	Ottó, Melánia	21451
Adolár, Agnes	3223	Ede, Eszter	4043	Jakab, Józsa	93322	Ödön, Narcisz	55177
Adolf, Agota	22037	Elek, Etel	41799	János, Judith	35597	Pál, Neszti	2737
Agoston, Amália	6[illegible]017	Elemér, Flóra	107273	Jenő, Juliska	54895	Péter, Olga	51515
Aladár, Anna	41777	Emil, Franciska	32443	József, Karolin	17339	Pista, Paula	101969
Albert, Anatolia	74366	Endre, Frida	92777	Kálmán, Katinka	63775	Richard, Pelagie	34[illegible]55
Alfréd, Apollonia	20292	Ernő, Genovéva	52551	Károly, Katalin	48741	Róbert, Petronella	79787
Akos, Aranka	101001	Ferenc, Gertrud	12115	Kornél, Klára	66344	Rudolf, Piroska	12533
Ambrus, Berta	50901	Frigyes, Gabriella	93989	Kristof, Klotild	7279	Salamon, Regina	65[illegible]27
András, Blanka	35266	Fülöp, Gizella	60037	Lajos, Kornélia	109707	Samu, Rózsika	17715
Antal, Gordala	2392	Gábor, Hedvig	20999	Laszlo, Krisztina	50919	Sándor, Rozalia	38107
Arnold, Boriska	90372	Gáspár, Heléna	79747	Leó, Kunigunda	96622	Simon, Sári	107397
Arpád, Betti	32417	Gergely, Henriett	51631	Lipót, Laura	21624	Tamás, Sarolta	48564
Arthur, Bella	105317	Géza, Hermina	38997	Lőrinc, Lenke	66022	Tibor, Szerena	74377
Aurél, Brigitta	13228	Gusztáv, Hilda	2736	Manó, Leonia	6270	Tihamér, Theodoria	2727
Attila, Cecilia	52333	György, Ibolyka	55487	Márkus, Lidia	34484	Tivadar, Teréz	34950
Balázs, Cornelia	74397	Gyula, Iduska	35375	Márton, Lina	95297	Tóbiás, Terus	55477
Bálint, Dóra	24034	Henrik, Ilona	34477	Mátyás, Ludmilla	52977	Vendel, Valeria	20005
Barnabás, Dorottya	9001	Hermann, Ilma	92792	Mihály, Lujza	24292	Viktor, Veronika	101011
Bela, Cecilia	88277	Hugó, Ilka	46495	Miklós, Magdolna	65146	Vilmos, Viktória	50908
Benedek, Eufemia	108855	Ignác, Irén	12115	Miksa, Malvin	48562	Vince, Vilma	12413
Bernát, Emma	51377	Illés, Irma,	45273	Mór, Margit	12306	Zoltán, Zsófia	65565
Dániel, Ernesztin	101911	Imre, Izabella	109333	Nándor, Mária	109689	Zsigmond, Zenzenna	5463
Dávid, Éva	16864	István, Janka	27174	Orbán, Mártha	36784		
Dénes, Evelin	92157	Izidor, Johanna	53077	Oszkár, Matild	67197		

Највећи добитак **1.000.000** круна.

Даље 1 премија са 600 000, 1 добитак од 400.000, 1 од 200.000, 2 од 100.000 1 од 90.000, 2 од 80.000, 1 од 70.000, 2 од 60 000, 1 од 50.000, 40.000, 5 од 30.000' 3 од 25.000, 8 од 20 000, 8 од 15.000, 36 од 10.000, и још многи други Узгодитци.

По одређеном плану уплата за оригинални лоз I. класе износи:

За 1/8 ориг. лоза ф — 75 или К 1·50; за 1/4 ориг. лоза ф 1·50 или 3 К
„ 1/2 „ „ 3· „ „ 6·— „ 1/1 „ „ „ 6·— „ 12 К

и разашиљ се са **ПОУЗЕЋЕМ** (Nachnahme) **или кад се новац унапред пошаље.** Званични план бадава. Поручбине на оригиналне лозове молимо да се најдаље до

5. новембра о. г. п. р.

са пуним поверењем директе на нас шаљу, јер ће се горњи бројеви брзо продати.

A. TÖRÖK & Co.

Највећа трговина Угарске са класном лутријом.

BUDAPEST. Telegramm-Adresse: Törökék, Budapest.

Одељења класне лутрије наше главне колектуре:

Centrale: Theresienring 46. a. I. Filiale: Waitznerring 4 a.
II. Filiale: Museumring 11 a. III. Filiale: Elisabethring 54 a.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.